

Zasebno gospodarstvo in drž. gospodarska politika

Pogoste in že skoraj stalne so pritožbe zasebnega gospodarstva, da ne dobiva od države te podpore in te pomoči, kakor jo potrebuje in kakor bi bila tudi v interesu vsega narodnega gospodarstva. Saj so vendar zasebna gospodarstva temelj vsega gospodarskega življenja in od sile zasebnih gospodarstev zavisi tudi celotna gospodarska sila naroda. Prva naloga pravilne državne gospodarske politike mora zato biti, da se ravna po interesih zasebnega gospodarstva in da tudi delovanje državnih gospodarskih podjetij spravi v sklad s potrebami zasebnega gospodarstva.

Pri nas pa se je na to osnovno načelo menda že pozabilo in pretirani etizem, ki se je razvil na vseh drugih poljih, je posegel tudi že na gospodarsko življenje. Tako se opaža, da se v vodstvu državnih podjetij utrjuje misel, ko da so ona sama sebi namen in da se jim na interese zasebnega gospodarstva sploh ni treba ozirati. Čisto pozabljajo ta vodstva, da so vsa državna podjetja ustanovljena iz denarjev davkoplačevalcev, da bi bila narodnemu gospodarstvu v oporo in da bi predvsem izvrševala one funkcije, ki jih zasebna podjetja zaradi pomanjkanja kapitala ne zmorejo.

Ker pa se na ta osnovni odnos med državnimi in zasebnimi podjetji pozablja, zato se dogaja, da je n. pr. železniška tarifna politika že davno v ostrem nasprotju z interesi zasebnega gospodarstva. To se je že nešteto krat naglasilo na sejah tarifnega odbora, to se je glasno in ponovno poudarilo na raznih drugih zborovanjih in anketah, toda vsa opozorila so bila zaman. Še danes je mogoče, da znaša n. pr. železniška prevoznina za les več, kakor pa je les vreden. S tem je seveda vsak prevoz lesa onemogočen in s tem je na vse zadnje udarjena tudi železniška uprava sama, ker se zmanjša njen blagovni promet.

Drug podoben primer najdemo v železni industriji. Forsira se zgraditev državnih železarn, železniških tvornic itd., ne da bi se preje dosegel pаметen sporazum z zasebnimi tvornicami glede razdelitve dela. Posledica tega je, da pade zaslužek tako zasebnih podjetij, obenem pa se tudi državna podjetja ne razvijajo tako kakor bi se morala.

V premogovni industriji vidimo nadalje, kako se interesi državnih in zasebnih rudnikov križajo. Kakšen smisel ima n. pr. povečavati proizvodnjo v državnih rudnikih, če zaradi tega pade zaposlenost v zasebnih premogovnikih. Moglo bi se čisto natančno izračunati, koliko izgube zaradi tega zasebna podjetja, koliko rudarji in koliko država in kako ni od vsega tega forsiranja državnih premogovnikov nič drugega ko izgube na vseh straneh. Kajti od zasebnih rudnikov prejema država mnogo več davkov, kakor pa ji dajejo državna dohodkov, ker je pač še vedno državna režija predraga in premalo racionalna. Obenem pa padejo v breme države in občin vsi rudarji, ki so zaradi redukcije obrata v zasebnem premogovniku ostali brez posla.

V tiskarski stroki moramo prav tako konstatirati, kako se forsiranje državnih tiskarn slabo obnaša. Kakšen žalosten efekt je n. pr. dal monopol šolskih zvezkov! Drž. tiskarna zaradi tega monopola ni prav nič bolj bogata, vse prebivalstvo pa mora p.ačevati nov davek, ker so monopolisti zvezki dražji in slabši od prejšnjih! In razne tiskovine! Kmalu bo že vse izdelovala državna tiskarna. Samo pogledite nemogoče slovenske tekste na skoraj vseh tiskovinah, če že namreč sploh niso čisto izginili! In kakšen je gmotni uspeh tega pospeševanja

državnih tiskarn. Velikanska brezposelnost grafičnega delavstva v pokrajini, država pa mora plačati milijone in milijone za palačo državne tiskarne v Beogradu. Če bi imelo zasebno tiskarsko podjetje vsa ta dela državnih tiskarn, bi samo zgradilo potrebno palačo, a poleg tega bi plačalo državi mnogo več na davkih, kakor pa daje drž. tiskarna drž. blagajni dohodkov.

Vsi ti primeri — a koliko bi jih mogli še navesti — dokazujejo, da vse naše gospodarstvo trpi, ker ni pravega soglasja med delom državnih in zasebnih podjetij.

Medsebojno dopolnjevanje bi se moralo to delo, dejansko pa je vsako usmerjeno v drugo smer. Ni čuda, če se voz ne premakne naprej.

Treba zato ustvariti organ, ki bi omogočal to skupno in dopolnjujoče se delovanje zasebnih in državnih podjetij, zasebne delavnosti in državne gospodarske politike. Gospodarski stanovi pravijo, da bi tak organ bil gospodarski svet, a ta se kljub zahtevi zakona ne ustanovi. Ali ve morda kdo za bolj primeren organ? Zakaj pa se potem ne ustanovi ta?

jona din, čeprav bi plačala najmanj še enkrat tako veliko teh trošarin.

Vsa krivičnost tega fonda in skupnih banovinskih trošarin pa se posebno jasno vidi, če se upoštevata, da plačuje Slovenija 58 % banovinskih doklad, druge banovine pa le 20 ali 25 %. Poleg tega pa še 21 drugih banovinskih davščin in taks in med njimi tudi takšne, ki so popolnoma nezakonite, kakor n. pr. 20 % taksa od prenosa nepremičnin.

Tako je Slovenija od vseh pokrajin najbolj obremenjena, pri tem pa agrarno pasivna, kar pomeni letos, ko je njen agrarni donos padel za 200 milijonov din, ob dvigu cene pšenice in koruze, ki ju mora uvažati iz Vojvodine, pravo katastrofo.

Če katera pokrajina, potem bi se morala Slovenija protežirati od vlade, ne pa, da se na račun Slovenije protežirajo banovine, ki so v neprimerno ugodnejšem položaju.

Smo proti vsaki neenakosti in za popolno enakopravnost, ki se naj pokaže tudi pri banovinskih davščinah!

Enakopravnost tudi pri banovinskih financah

Pred odpravo banovinskega prometnega fonda

»Jug. Kurir« poroča: »Sedanjí finančni zakon predvideva v svojem 12. členu ustanovitev »banovinskega fonda prometnega davka« pri Drž. hip. banki. V ta fond se vplačuje 18 % skupnega davka na poslovni promet, ki se pobira pri carinarnicah za uvoženo blago. Iz fonda pa se izplačuje 80 % vrbasaki, primorski, drinski, zetski in moravski banovini, 20 % pa dravski, savski, donavski in var-darski banovini ter mestu Beogradu. Čeprav praviloma veljajo določbe finančnega zakona samo za dotično proračunsko leto, bo veljalo določilo čl. 12. tako dolgo, dokler se z zakonom izrečno ne spremeni ali odpravi.

Že za prihodnje proračunsko leto pa je nastalo vprašanje, če bo to določilo še ostalo v veljavi. V sami vladi se je namreč pojavilo naziranje, da takšna razdelitev banovinskega fonda prometnega davka ni samo krivična, temveč tudi ni v skladu z osnovnimi proračunskimi načeli samoupravnih teles, pa naj gre za banovine ali za občine. Če bi se hotela s tako enostavno formulo izvesti razdelitev dohodkov omenjenega banovinskega fonda, potem bi morale biti banovinske doklade povsod enake, oziroma državni davki znižani na ono mero, ki bi odgovarjala izenačenju bremena samoupravnih davščin. Zaradi tega se pripravlja za novi finančni zakon drugačna razdelitev dohodkov banovinskega fonda ali pa se bo določilo čl. 12. s loch odpravilo.

Takoj, ko se je pred sprejemom zadnjega proračuna izvedelo za banovinski fond prometnega davka, je »Trgovski list« odločno nastopil proti temu fondu, ker je skrajno krivičen za Slovenijo. Tudi popreje, ko je bil ta fond že sklenjen, je naš list ponovno nastopil proti temu fondu, ker se z njim uvaja centralizem še v banovinske finance. Zato z zadoščenjem sprejemamo vest, da se namerava ta fond, ki silno gazi načelo enakopravnosti pokrajin, odpraviti. Vendar pa tudi dostavljamo, naj se ne odpravi samo ta fond, temveč naj se napravi celo delo in vse banovinske finance uredi kakor treba.

In sicer se naj uredi na podlagi popolne decentralizacije, da odloča o višini banovinskih financ samo izvoljeni banovinski svet. Potrebe posameznih pokrajin pač niso enake in zato je čisto nemogoče, da bi bili v vseh banovinah banovinski davki čisto enaki. Če bi se kljub temu hoteli uvesti po-

vsod čisto enaki davki, potem bi to pomenilo, da bi se v korist manj gospodarsko delavnih in aktivnih banovin oviral napredek bolj aktivnih. Bila bi to usodna napaka in dokaz popolne politične nesposobnosti.

Banovine si naj zato same določajo svoje izdatke in prepričani smo, da bodo banovinski svetniki, ki bodo pod stalno in živo kontrolo svojih volilcev, že sami poskrbeli, da ne bodo banovinske davščine previsoke in že v škodo gospodarstvu.

Prvi pogoj za dobro financiranje banovinskih financ je zato, da se te popolnoma decentralizirajo in da se v tem pogledu vpostavi v polnem obsegu samoupravna pravica ljudstva.

Druga pa nujno izvira iz te prve in se glasi, da mora država banovinam v celoti povrniti izdatke, ki so nastali za banovino, ker je ta prevzela posle državne uprave. Ne sme se več ponavljati, da bi prevzem novih poslov od države ogražal banovinske finance. Zato je treba to nevarnost takoj v začetku odpraviti.

Pravično in po načelu popolne enakopravnosti pokrajin pa je treba urediti tudi vprašanje državnih dotacij in subvencij. Nikakor ne gre, da dobivajo ponekod banovine od države denar celo za zidanje banovinskih palač, drugod pa niti ne toliko, kolikor je država banovinam dolžna dati za bolnišnice in druge njene posle. Državne dotacije in subvencije se morajo dajati vsem banovinam v enaki višini v razmerju njih števila prebivalstva. Nekatere banovine se danes že kar zanašajo na državno dotacijo, ki postaja s tem tudi vzrok, da se gospodarstvo v teh banovinskih upravah ne dvigne do prave stopnje.

Banovinskim financam je treba že enkrat dati solidno podlago in zato se naj te temeljito preuredi in na načelu popolne samouprave, ker je samo na tem načelu mogoča resnična sanacija banovinskih financ.

Kar se pa tiče samega banovinskega fonda prometnega davka, pa ni mogoče reči nič drugega, kakor da je odprava tega fonda tako nujna in neodložljiva zahteva, ki se mora izvesti čim prej. Več ko dovolj smo že podčrtali, kako skrajno je krivičen ta fond, saj mora Slovenija vanj plačevati okoli 20 milijonov din, iz fonda pa dobi le 2,9 milijona din, torej nekaj več ko eno desetino.

Toda ne samo ta fond je treba

odpraviti, temveč tudi skupne banovinske davščine na riž, kavo, kakao, čaj in kalcijev karbid, ki bi morale po proračunu dati okoli 70 milijonov din, od katerih pa bi dobila Slovenija samo 5,74 mili-

Kako je z blagostanjem v Ameriki

Radijski aparat 6 dolarjev, vila proti mesečnemu odplačevanju po 20 dol.

Tik pred predsedniškimi volitvami v Združenih državah Sev. Amerike je objavil ameriški dopisnik nemškega prškega dnevnika članek, v katerem trdi, da je tako slavljena ameriška prosperiteta samo fikcija. V svojem članku pravi med drugim:

Z velikanskim reklamnim aparatom se dopoveduje ameriškim državljanom, da je kriza premagana. Statistični podatki pa naj to tudi dokažejo. In ti podatki pravijo med drugim: Na tri ameriške rodbine pridejo dva avtomobila in en radijski aparat. Vsak drugi Amerikanec je zavarovan za primer smrti. Vsak tretji Amerikanec ima svoj bančni konto, vsak peti je lastnik delnice in vsak osmi je telefonski naročnik. Pa še drugi dokazi se navajajo za blagostanje Amerike. Dohodki železnice so se v enem letu podvojili, proizvodnja električnega toka je dosegla v zadnjem letu rekordno višino, proizvodnja jekla je že dosegla stopnjo iz l. 1929, proizvodnja cigaret še nikdar ni bila na tako visoki stopnji, depoji v bankah rastejo stalno, denarni zavodi izplačujejo zopet dividende, 400 milijonsko posojilo je bilo v enem dnevu petkrat prepisano itd.

Toda ameriški dopisnik je proti vsem tem številkam skeptičen, čeprav priznava, da je ameriška statistika najboljša na svetu. Toda statistika je pač le statistika in nič več. Kajti na drugi strani se brezposelnost ni zmanjšala. L. 1932. je bilo v Združenih državah Sev. Amerike najmanj 12 milijonov brezposelnih, po drugih statistikah pa celo 15, dočim je prejemale od države podporo okoli 20 milijonov ljudi. Koliko pa je danes brezposelnih? Oficialno se navaja, da jih je 12 milijonov in da 20 milijonov ljudi dobiva državno podporo. Brezposelnost se torej ni zmanjšala. Narodni dohodek je znašal v Ameriki l. 1929. 81 milijard dolarjev, l. 1932. je padel na 40 milijard, a se je po-

tem dvignil za 16 milijard. To je omogočil Roosevelt s svojim »New Dealom«, s svojim načrtnim gospodarstvom. Z diktatom cen in z državnimi subvencijami je hotel Roosevelt na vsak način dvigniti narodni dohodek. Koliko so znašale vse te državne subvencije, ni mogoče ugotoviti. Ceni se, da so se davki in državna zadolžitve v teh štirih letih Rooseveltovega načrtnega gospodarstva podvojili. Cenijo, da so znašale podpore farmarjem, industrialcem približno toliko, za kolikor se je zboljšal narodni dohodek. Tem bolj čudno je zato, da se število brezposelnih ni zmanjšalo. Trditve, kakor da pomagajo javna dela le delu prebivalstva, ne pa celoti, se je tu skoraj izkazala kot resnična.

Zatrjujejo, da je bilo l. 1936. kljub temu leto uspehov. Producerske številke avtomobilske in radijske industrije so se skoraj podvojile. V resnici se je tudi konzum tehničnih serijskih predmetov kakor n. pr. avtomobilov, radijskih aparatov, kopalnic silno dvignil. To omogočata dva činitelja: silno nizke cene in sijajno organizirana prodaja na obroke. Izvrsten radijski aparat velja 6 dolarjev, Fordov osem-cilindrski avtomobil 495 dolarjev. A vse to je mogoče kupiti s primerno zelo ugodnimi pogoji na obroke. Poleg 6 odstotkov obresti je treba plačati še zavarovanje za kupljeni predmet. Izvrstni pisalni Remington stroj se more kupiti na obroke v višini 2 dolarjev mesečno. Enorodbinska vila velja 20 dolarjev mesečno.

Da more Amerikanec kupovati te predmete in plačevati obroke, si pritrjuje od ust. Za hrano izda Amerikanec 32 3/4 odstotka svojega dohodka, v Evropi se izda v ta namen 43 odstotkov.

Fo vsem tem pač večina ljudi v Evropi ne bo pritrdila ameriškem dopisniku, da je ameriška prosperiteta samo fikcija. Ljudje v Ameriki žive vendarle bolje, da

si s tem seveda nočemo reči, da se ne bi tudi pri nas moglo dobro živeti. Živeti bi mogli celo najmanj še enkrat tako dobro, če bi se tudi pri nas vsaj primeroma tako intenzivno delalo, kakor se dela v Ameriki.

Volitve v Zbornico

Glavni volilni odbor je dosedaj potrdil vlozene sporazumne liste za trgovski, gostinski in industrijski odsek. Vsi kandidati na teh listah bodo proglašeni za izvoljene. Tudi večina list, ki je bila vložena za obrtniški odsek je potrjena. V nekaterih okrajih sta vloženi po dve listi in v teh okrajih bodo dne 29. novembra volitve.

Celotno listo že izvoljenih zborničnih svetnikov in namestnikov objavimo v soboto.

Velikanski dobički družbe Trepča Mines Limited.

Angleška družba Trepča Mines Limited, ki izkorišča rudnik cinke in svinčene rude v Trepči v Južni Srbiji in ki je za borsko družbo največje rudarsko podjetje v Jugoslaviji, je tudi letos dosegla enak sijajen dobiček kot pred enim letom. Po najnovejši bilanci z dne 30. septembra je dosegla družba v prejšnjem poslovnem letu pri glavnici 240 milij. din in rezervah 34 milijonov din nič manj ko 74 milijonov din čistega dobička. Ker je enak čist dobiček dosegla družba tudi prejšnje leto, sta bili v dveh zadnjih letih plačani že skoraj dve tretjini njene glavnice. 30% čistega dobička!

Prav nič nimamo proti temu, če doseže angleška družba tudi večje čiste dobičke, če zaposluje tudi na višjih mestih naše ljudi, če plača primerno naše delavce in če plača tudi čistemu dobičku ustrezajoče davke?

Zato vprašamo: koliko družbene davke je plačala družba? Kje plača vse davke: v Jugoslaviji ali v Londonu? Kako so plačani naši delavci?

Menda le niso ta vprašanja tako pretirana, da nanje sploh ne bi dobili odgovora.

Velika prireditel »Soček in »Tabora«

združena s sestankom slovanskih narodnih noš bo v soboto, dne 7. novembra ob 8. uri zvečer v veliki dvorani na Taboru.

Na dnevnem redu je petje in plesi narodnih noš. Po programu prosta zabava s plesom. Vstopnina 5 din.

Obiščite prireditel, ki bo nudila polno lepega užitka ter zabave.

Borski rudniki bodo povečali svojo proizvodnjo

Kartel glavnih bakrenih rudnikov je sklenil, da s 1. novembrom poveča kontingente svoje proizvodnje od 85 na 95 %. Dve tretjini vse proizvodnje rudnikov tega kartela odpada na naslednje rudnike: Kennecott, Rio Tinto, borski rudniki, Katanga, Rhokana in Roan Antelope.

Skladno s kartelnim dogovorom so preje znižali ameriški rudniki svojo proizvodnjo v Južni in Severni Ameriki, prav tako pa tudi rudnik Rio Tinto. Prav tako so tudi drugi rudniki, med njimi tudi borski, pristali na znižanje svoje skupne proizvodnje. Z uveljavljanjem novega dogovora pa bodo vsi rudniki povečali svojo proizvodnjo, tako tudi borski, in sicer slednji za 10.000 do 15.000 ton.

Že v 24 urah

barva, plesira in kemično snazi obleke, klobuke itd. Skrobi in svetločila srajec, ovrtnike in manšete. Pere suši, monga in lika domače perilo

tovarna JOS. REICH

Poljanski nasip 4-6, Selenburgova ul. 8. Telefon št. 22-72.

Zmanjšanje dolga in razne olajšave.

Čl. 11. (k odst. 1. čl. 3. uredbi):

1. Pri meničnih dolgovih se smatra akceptant kot pravi dolžnik. Pri drugih dolžniških listinah se smatra kot glavni dolžnik oni, ki je v njih označen kot glavni ali prvi dolžnik. V dvomu, kdo je od več dolžnikov glavni dolžnik, se smatra kot takšen oni, katerega je bilo posojilo dovoljeno.

2. Znižanje dolga in druge olajšave veljajo tudi za poroka, oz. solidarnega dolžnika, tudi če porok ni kmetovalec.

3. Pri zadrukah z neomejenim jamstvom, ki so pod zaščito, se glede jamstva njihovih članov uporablja toč. g) odst. 1. čl. 5 uredbi o zaščiti kmetijskih kreditnih zadrug z dne 23. novembra 1934.

4. Smatra se, da mora solidarni dolžnik ali porok izpolniti obveznosti, ko zahteva od njega upnik plačilo. Od tega dne začno teči zanj roki po uredbi.

Čl. 12. (k odst. 3. čl. 3. uredbi). Sodišče je dolžno odpraviti konkurz na zahtevo dolžnika.

Čl. 13. (k odst. 4. čl. 3. uredbi):

Kot z zakonom predpisane pristojbine se smatrajo tudi pristojbine prič, strokovnjakov, članov sodnih komisij ko tudi prispevki okrožnim uradom za zavarovanje delavcev, ne pa nagrade javnim beležnikom in duhovnikom.

2. Če je dal porok ročno zastavo za zavarovanje kmetovalčevega dolga, potem sme upnik zadržati zastavo samo do vrednosti, ki je potrebna za zavarovanje dolga v višini, določeni po uredbi. Vinkulacija vložnih knjižic in dolg po tekočem računu se smatrajo kot dolgovi, pokriti z ročno zastavo. Ne smatrajo se kot ročna zastava predmeti, ki so bili na dan, ko je stopila uredba v veljavo, v rokah dolžnika.

3. Terjatve, ki izvirajo iz kazenskega dejanja, poleg denarne kazni in odškodnine, vsebujejo tudi vse druge terjatve, ne glede, če jih je ugotovilo kazensko ali civilno sodišče ali upravna oblast, ter tudi plačilo kazenskih stroškov in odškodnina za izvršitev kazni.

4. Osebam, katerim je bil z uredbi o ureditvi dolgov, izdano na podlagi zakona o brezobrestnih posojilih dobrovoljcem, kmetovalcem in interesentom agrarne reforme, znižan dolg kolonizacijskemu fondu, se ne morejo posluževati določil uredbi za ostanek dolga.

Čl. 14. — Pod nasledstvom iz odst. 6. čl. 3. uredbi se razumejo vse pogodbe o nasledstvu vsake vrste.

Čl. 15. (k odst. 8. in 9. čl. 3. uredbi):

1. Poedinci in zavodi, ki so kmetijske terjatve, ki spadajo pod to uredbi, lombardirali ali dali v reeskont kakš kreditni ustanovi, morajo tem sporočiti, katere te terjatve spadajo pod predpise te uredbi.

2. Če je upnik, ki je neposredno kreditiral kmetovalca, zavod po 1. odst. člena 7. uredbi, mora dati — če se s svojim upnikom po cesiji, lombardu ali reeskontu ne more drugače sporazumeti glede nadomestila kritja — temu nalog, da napoti dolžnika k Priv. agr. banki v smislu III. poglavja te uredbi. Če je v tem dosežen sporazum, morajo obe stranki o tem obvestiti PAB. Istočasno mora upnik, ki je neposredno kreditiral kmetovalca, dostaviti PAB vse druge podatke o teh dolžnikih po predpisih odst. 2 in 3. čl. 7 uredbi.

3. Če ni drugega sporazuma o

Pravilnik

za izvrševanje uredbi o likvidaciji kmetijskih dolgov

(Nekaj glavnih določil.)

načinu nadomestila kritja po prejšnjem odstavku, se vežejo vse terjatve upnika, ki je neposredno kreditiral kmetovalca, do PAB na podlagi čl. 10 in 11 ter služijo kot zavarovanje upnika po cesiji, lombardu ali reeskontu do njegove skupne terjatve iz teh poslov proti prvotnemu upniku kmetovalca. Če navedene terjatve ustanov ne bi bile zadostne, mora dati dolžniški zavod upniškemu menico s svojim akceptom in rokom ne krajšim od treh mesecev.

4. Če dolžnik iz cesije, lombarda ali reeskonta ni legitimiran po odst. 1. čl. 7 uredbi, potem ostaja kreditna ustanova še nadalje upnik na podlagi istih listin, samo da mora za odpisano vrednost kmetovalčevega dolga dati upnik, ki je neposredno kreditiral kmetovalca, novo pokritje.

5. Siromaštvo v smislu odst. 9. čl. 3 uredbi se ugotovi v trenutku, ko zaprosi upnik, da se posluži tega predpisa. Od tega hipa izgubi dolžnik olajšave po uredbi, če upnik dokaže siromaštvo.

Odplačilo glavnice

Čl. 16. (k odst. 1. čl. 4. uredbi):

1. Vsa odplačila, izvršena do dneva, ko je stopila uredba v veljavo, se odbijejo od glavnice dolga pred zmanjšanjem.

2. V maksimalni znesek letnih obresti, določenih po uredbi, se vračunajo tudi vsa postranska plačila ali dajatve, na katere se je dolžnik zavezal poleg obresti, kakor so to provizije, konvencionalne kazni, režijski stroški in podobno.

Čl. 17. (k odst. 2. čl. 4. uredbi):

1. Zastarelost dospelih obresti je pretrgana z uveljavljanjem zakona o zaščiti kmeta in o uveljavljanju posameznih predpisov zakona o izvršbi in zavarovanju z dne 20. aprila 1932.

2. Obresti od 20. aprila 1932 do 15. novembra 1936 in za zavode iz odst. 1. čl. 7 uredbi se morajo zračunati od nezmanjšane glavnice. Kot nezmanjšane priznane obresti se smatrajo one, ki so bile priznane s prejšnjimi zakoni in uredbami o zaščiti kmeta ter odobrenimi odplačilnimi načrti združenih zvez. Za kapitaliziranje teh obresti veljajo roki, ki so v njih predvideni. Zavodom po odst. 1. čl. 7. uredbi bo dala PAB potrebna navodila.

3. Za čas od dneva uveljavljanja uredbi pa do 15. novembra 1936 se obračunava obrestna mera, določena po uredbi o zmanjšani glavnici, v kolikor je ta po uredbi znižana.

4. Kot stroški do 20. aprila 1932 se smatrajo oni, ki so nastali do tega dne, brez ozira, kdaj so bili formalno prisojeni.

5. Hipotekarno zavarovanje, v kolikor ne presega zneske zmanjšane dolga, ostaja v polnem obsegu, v kolikor pa jih presega, se briše.

6. Višje plačane obresti v smislu odst. 3. čl. 4. uredbi se odbijejo od zmanjšane glavnice.

Čl. 18. (k odst. 1. čl. 5. uredbi):

1. Za površino od 50 oz. 100 ha veljajo vsi občni predpisi uredbi, v kolikor niso s tem odstavkom izrečno izpremenjeni.

2. Spore po čl. 5. uredbi rešuje okrajna sodišča po nepravdnem postopku, skladno z obema zadnjima stavkoma čl. 54. uredbi.

Nato navaja pravilnik odplačil na načrta po čl. 5. uredbi. Prvi načrt velja za odplačilo dolga v 15 letih. Obresti znašajo dne 15. XI. 1936 4-28%, odplačilo pa 4-74%, skupna anuiteta 9-02%. Obresti se nato stalno nižajo in znašajo v 14. letu samo še 0-40%, odplačilo pa se veča in znaša v zadnjem letu 9-02%.

Pri odplačilnem načrtu v 10 letih pa znaša anuiteta 12-19%, katere odpade prvo leto (to je 15. XI. 1936) 4-13% na obresti, 8-06% pa na odplačilo dolga. Obresti potem padajo, odplačilo pa raste, anuiteta pa znaša vsako leto 12-19%.

Čl. 19. (k čl. 6. uredbi):

1. Vsi občni predpisi in uredbi se nanašajo tudi na dolgove po čl. 6. uredbi.

2. Če se naj smatra upnik za zavod po čl. 6. uredbi, o tem odloča sodišče, proti njegovemu odloku pa je dopustna pritožba na okrožno sodišče.

3. Besede »brez kakršne koli znižbe« v čl. 6. pomenijo, da se samo glavnica ne bo zmanjšala.

Čl. 20. (k odst. 2. čl. 7. uredbi):

1. Rok treh mesecev se začne od dneva, ko je stopil ta pravilnik v veljavo. Zavodi po odst. 1. čl. 7. uredbi predložijo v tem roku PAB seznam vseh svojih dolžnikov z obračuni in potrebnimi podatki, banka pa jim mora dati rok za dopolnitev podatkov. Prepis teh obračunov morajo poslati zavodi tudi dolžnikom.

2. Zavodi iz odst. 1. čl. 7. uredbi morajo izročiti PAB tudi seznam onih svojih dolžnikov, s katerimi so dosedaj postopali kot z zaščitenimi dolžniki, razen če je čisto jasno, da ti dolžniki niso kmetovalci v smislu uredbi. V seznamu pa morajo vpisati tudi one dolžnike, ki sicer niso obseženi po zaščiti, za katere pa imajo podatke, da izpolnjujejo pogoje po uredbi o likvidaciji kmetijskih dolgov.

»Trgovski tovariš«

Izšla je 10. številka »Trgovskega tovariša« s prav aktualno vsebino. Na uvodnem mestu je objavljen informativni članek g. Draga Potočnika o devalvaciji v državah zlatega bloka. Z njemu lastno natančnostjo navaja najprej kratek pregled o gibanju valut po vojni, nato pa po vrsti navaja vse devalvacije valut in njih vzroke ter končno razpravlja o posledicah devalvacije za naš dinar. Poudarja, da se je pri nas položaj že pomiril in da devalvacije ne bo. Je to prav potreben in koristen članek. — Prav tako dobro došel je članek g. dr. Šarabona: Za Roosevelta in proti njemu. — V dneh predsedniških volitev v Ameriki bo vsem bralcem trdna podlaga za presojo njih pomena. — Kako velik pomen ima dobra reklama za trgovca, o tem razpravlja g. Zelenik. Obravnava vsa vprašanja živahno, na kratko, jasno in prepričljivo. — Sledje pregledi o svetovnih blagovnih trgih, svetovni trgovini v prvi polovici 1936 ter o letošnji sladkorni produkciji. Raznovrsten in pester listek zaključuje številko.

Navedena vsebina jasno dokazuje, da je »Trgovski tovariš« zvest svojih tradicij, da je vedno aktualen in vedno zanimiv. Toplo priporočamo vsem trgovcem, da so njegovi zvesti naročniki in bralci.

Zunanja trgovina Švice v prvih 6 mesecih leta 1936.

V prvih 6 mesecih t. l. je znašal švicarski uvoz 821,6 milijonov švic. frankov, t. j. 106,9 milij. manj kot v istem času lanskega leta. Izvoz je dosegel 608,8 milij., kar pomeni povišanje za 36,8 milij. Trgovinska bilanca je bila pasivna za 215,1 milij., dočim lani za 358,7 milij.

Dvignil se je izvoz tkalnic svile, izdelovalnic vezenin, tkalnic bombaža, industrije ur ter industrije strojev, instrumentov in aparatov. Ravno tako se je povišala prodaja aluminija, sira in anilinskih barv. Glavni dobavitelji Švice so bili Nemčija, Francija, Vel. Britanija (preje na 4. mestu), Italija in Zed. drž. sev. Amerike. Te države so bile obenem po istem vrstnem redu tudi najvažnejši kupci.

Politične vesti

Angleški kralj Edvard VIII. je imel ob otvoritvi parlamentarnega zasedanja prestolni govor, v katerem se je dotaknil tudi vseh važnejših zun. političnih vprašanj. Naglasil je, da je Vel. Britanija slej ko prej za Zvezo narodov in da bo podpirala reformo ZN, da se njena avtoriteta okrepi. Angleška vlada bo nadalje podpirala vsako stremiljenje za mir in zato tudi sklicanje locarnske konferen. Upa, da bo dosežen sporazum tudi glede pomorskega oboroževanja. S skrbjo zasleduje njegova vlada razvoj na Daljnem Vzhodu ter se nadeja, da bodo kitajsko-japonska pogajanja uspešna. Nato je napovedal kralj, da bo prihodnje leto konferenca držav britanskega imperija. Obrambna sposobnost države bo zvišana, vendar bo Anglija svojo miroljubno politiko nadaljevala. Nato je govoril o notranjih vprašanjih, napovedal nov zakon glede preureditve premovalne industrije, poostrene ukrepe proti osebam in organizacijam, ki motijo mir ter razne druge zakone, ki naj dvignejo blagostanje angleškega naroda.

Na Mussolinijev govor odgovarja francoski novinar Touvain, ki je celo naklonjen italijanskemu fašizmu, naslednje: »Mi smo za Zvezo narodov, on ji želi smrt. Mi smo zahtevali obnovo razoroženega dela, on priporoča intenzivno oboroževanje. Mi sprejemamo formulo nedeljivega miru, on je proti, ker da vodi k nedeljivi vojni. Mi smo za ohranitev sedanjega teritorialnega stanja, on daje pogum madjarskemu revizionizmu.«

Na Mussolinijev milanski govor odgovarjajo v Angliji, da je Anglija pripravljena začeti z Italijo pogajanja zaradi sklenitve sredozemskega pakta, toda šele po sklenitvi zapadno-evropskega pakta. Nadalje se mora Italija zavezati, da ne bo skušala razširiti svoje ekspanzivnosti na škodo katere druge sredozemske države.

Čsl. zunanji minister dr. Krofta je izjavil, da je Mussolinijev govor v velikem nasprotju s temelji čsl. zunanje politike.

Mussolinijev milanski govor so seveda s posebnim veseljem sprejeli na Madjarskem. Popolnoma naravno, saj niti sami ne vedo, kje so tisti 4 milijoni Madjarov izven Madjarske, o katerih je snajal Mussolini. Ministrski predsednik Daranyi se je takoj brzojavno zahvalil Mussoliniju, drž. upravitelj Horthy pa bo odpotoval v Rim. — Morda pa Madjari le preveč zidajo na Mussolinijev revizionizem, ker so bili v oficialnem poročilu Agencije Stefani o Mussolinijevem govoru ti 4 milijoni Madjarov izpuščeni.

Tudi Avstrijci so z Mussolinijevim govorom zadovoljni, vendar pa dostavljajo, da upajo, da bo mogoče s potrebnimi reformami rešiti Zvezo narodov.

Velikansko zmago si je priporil Franklin Roosevelt na torkovih predsedniških volitvah. Zmagal je v 46 državah, njegov protikandidat Landon pa le v 2 manjših državah. Od 531 volilnih mož je dobil Roosevelt 523, njegov protikandidat le 8. Volilna udeležba je bila ogromna ter se je volitev udeležilo okoli 50 milijonov volilcev. Rooseveltova večina znaša 12 milijonov. Že 100 let ni v Ameriki doživel še noben predsedniški kandidat takšnega uspeha ko sedaj Franklin Roosevelt. Kot prvi je čestital Rooseveltu njegov protikandidat Landon.

Tudi volitve v zvezni kongres so se končale z veliko zmago Rooseveltove demokratske stranke. V novem senatu bodo imeli demokrati 74 mandatov (preje 69), republikanci pa 18 (preje 25). Od novoizvoljenih guvernerjev je 23 pristaev demokratske, 10 pa republikanske stranke.

Rooseveltova zmaga pomeni udritev demokratske ideje v svetu. Zato tudi v Londonu in Parizu njegovo zmago odkrito pozdravljajo, ne pa v Berlinu. Ameriški narodni socialisti so dobili celo izrečno povelje, da vsi glasujejo za Landa. S tem je pomen Rooseveltove zmage še zlasti jase.

Sušnik je odstopil ter je nato predsednik Miklas poveril Sušnika s sestavo nove vlade, ki je bila kmalu na to imenovana. Vsi hajmverovski ministri so izpadli iz vlade.

Francoski komunistični poslanec Thorez, ki je nedavno vehementno napadel Blumovo vlado, je imel sedaj nov govor, v katerem se odločno izreka za ohranitev ljudske fronte in sedanje vlade.

Unorinske čete so že zasedle letališče Getafe pri Madridu. Unorinski so prodrli že 12 km pred Madrid. Splošno se sodi, da je Madrid izgubljen.

Denarstvo

V Jugoslaviji je najmanj vlagatelj

Na večer otvoritve beograjske občinske hranilnice je bila v Beogradu akademija, ki je bila posvećena misli varčevanja. Glavni referat je imel o tem dr. Novaković, ki je naglašal, da treba varčevati, pa naj bodo razmere še tako teške. Čeprav je naš narod v svojem jedru varčen, pa le nima organiziranega varčevanja.

Za njim je govoril dr. Aranitić, ki je med drugim navedel naslednje zanimive podatke: Po vlogah pri poštini hranilnicah pride na Bolgarskem na 100 prebivalcev 9,2 vlagatelja, v Grčiji 7,7, v Poljski 6,15, v Avstriji 4,96, v Madjarski 4,86, v Romuniji 2,77 in Jugoslaviji le 2,7 vlagatelja. Bolgarska je torej na prvem, Jugoslavija pa na zadnjem mestu.

Vse naše hranilne vloge znašajo skupno 11,2 milijarde din, od česar odpade na banke 6,4, od tega na zasebne 5,3, na samoupravne hranilnice 2,6 in na zadruge 2,1 milijarde din. Sorazmerno imajo torej zasebne banke največ vlog. Na enega prebivalca v Jugoslaviji pride 785 din, dočim pride na enega prebivalca Češkoslovaške 6.500 din hranilnih vlog. To ne razmerje pove pač dovolj jasno, kako slabo je pri nas razvito varčevanje.

A kljub temu se ne pomaga denarnim zavodom iz stiske. Kdo naj to razume!

Likvidnost švicarskih bank

V Švici je 363 bank z bilančnim zneskom 17,6 milijard frankov. Od tega je 27 kantonalnih bank (bilančni znesek 7.845 milijonov), 7 velebank (bilančni znesek 4.157 milj.), 215 lokalnih bank, srednjih in malih zavodov (bilančni znesek 3.703 milijone), 2 skupine »Raiffeisenov« (bilančni znesek 371 milj.) in 112 hranilnic (bil. znesek 1.476 milj.).

Iz švicarske bančne statistike za leto 1935. izhaja, da je odporost bank mnogo večja, kakor bi se domnevalo. Iz računov likvidnosti, ki so sestavljeni leta 1935 prvič na temelju novega bančnega zakona, se vidi, da so švicarske banke v svoji celoti mnogo bolj likvidne kakor to predpisuje zakon. Pri primerjavi števil je treba končno paziti na to, da se z ozirom na gospodarsko strukturo različnih bank stavljajo zelo različne zahteve na njihovo likvidnost.

Po zakonu imajo takoj razpoložljiva sredstva vseh bank na temelju veljavnih obveznosti znašati skupno 94 milijonov. V resnici pa znašajo 537 milijonov frankov. Znašati bi morala 3,14 %, dosega pa v resnici 18 %. Pri kantonalnih bankah znaš. debet-kvota 2,66 %, stvarna kvota 10,15 %, a pri velebankah 3,77 oz. 27,99 %.

Te številke kažejo, da likvidna sredstva bank daleč presegajo zneske, ki se zahtevajo po zakonu.

Stanje blagajn vseh bank je bilo koncem leta 1935 kljub zmanjšanju v zadnjih letih še za okroglo 100 milijonov višje kot leta 1930, ko je bil za razdobje 1906—1930 že izkazan rekordni znesek.

Kr. banska uprava je dala v promet novo emisijo banovinskih kolov po 0,25, 1, 2, 5, 10, 20, 25, 50, in 100 din. Banovinski kolki stare emisije izgube veljavo z 31. marcem in se bodo po tem terminu zamenjavali pri banovinski blagajni do 30. aprila 1937.

Iz Newyorka poročajo, da se je

posrečilo italijanskemu veleposlaniku v Washingtonu Suvichu pridobiti neke ameriške finančnike za financiranje izkoriščanja naravnih bogastev Etiopije. V Newyorku se bo ustanovila ameriško-italijanska banka za izkoriščanje Etiopije. Njena ustanovna glavica bo znašala 10 milijonov dolarjev.

Dne 23. oktobra 1936 je znašala zlata podloga švicarske narodne banke 2075 milijonov frankov. Potrebe meničnega diskonta in lombarda so dosegle 156,4 milj. fr. Obtok bankovcev (1360 milj.) ter ostale kratkoročne obveze (1016 milj.) so bile krite do 87,33% z zlatom.

navaden karton — 5000 kg, fini, svelti karton, ki tehta 200 do 300 gr kv. meter — 5000 kg, predmeti iz valjanega kartona, ko zaboji, tabakirke, gumbi, okvirji itd. — 500 kg, predmeti iz papirja ali kartona (kombinirano z drugim materialom) kakor: denarnice, manšete, čipke, tkanine, gumiran papir itd. — 1000 kg, bombažne beljene tkanine — 1000 kg, bombažne tkanine — 5000 kg, progaste, karirane bombažne tkanine — 2000 kg, bombažne tkanine iz barvanega sukanca — 5000 kg, bombažne barvane tkanine v kosih — 5000 kg, iste še 5000 in 3000 kg, bombažni trakovi — 500 kg, razno perilo — 500 kg, bombažni robci — 500 kg, bombažni pasovi, posteljna pokrivala, zastore itd. — 500 kg, platno za koprene — 5000 kg, perilo, ne preje imenovano — 500 kg, cement, samo bel ali magnezijev — 30.000 kg, peči — 30.000 kg, žebli, galvanizirani ali z glavo iz drugega materiala — 15.000 kg.

Zunanja trgovina

Izvoz živine v Italijo

Kakor smo že povedali, se je moral vsak izvoznik v Italijo zaregistrirati pri Uradu za kontrolo izvoza živine in živalskih proizvodov. Ta registracija se je morala izvršiti do 4. novembra. Bila pa je tako pozno objavljena, da se nekateri sploh niso mogli pravočasno zaregistrirati. Zato je treba ta rok podaljšati, zlasti še, ker je sedaj Urad za kontrolo izvoza živine naročil vsem carinarnicam, da smejo dovoliti izvoz živine in živalskih proizvodov samo tedaj, kadar je prišlo že novo potrdilo urada v treh izvodih.

Poseben pravilnik za izvoz lesa v Italijo pripravlja Zavod za pospeševanje zunanje trgovine. Upamo, da ne bo novi pravilnik izdan brez aktivnega sodelovanja naših lesnih trgovcev in industrialcev. »Jugoslavanski Kurir« poroča, da se je našel nov način za določevanje cen za blago, ki ga kupujejo Nemci pri nas in da bodo po tem načinu jugoslovanski izvozniki zadovoljni. Odslej da bo nemogoče vsako samovoljno določevanje cen, ki se je doslej prakticiralo proti nam in v našo škodo. Ne razumemo, zakaj se tudi takoj ne pove, v čem da ta novi način obstoji. Generalni direktor Royal Dutch-a sir Henry Deterding je sklenil, da se pomakne iz poslovnega življenja in da v miru preživi svojo starost.

Trgovinska pogodba s Turčijo

Dne 28. oktobra je bila v Ankari podpisana trgovinska pogodba med Turčijo in Jugoslavijo. Trgovinska pogodba določa v glavnem:

Čl. 1. — Naravni in tvorniški proizvodi, ki izvirajo iz pogodbenih držav, ne bodo ob priliki njih uvoza obremenjeni s carinami, koeficienti, taksami, dodatki ali drugimi plačili, ki bi bila večja, kakor se pobirajo od podobnih proizvodov iz vsake druge države. Prav tako se ob izvozu v Jugoslavijo ali v Turčijo ne bo pobiralo nobeno večje plačilo, kakor za iste proizvode plačuje država s klavzulo največje ugodnosti.

Čl. 2. — Zagotovitev uporabe klavzule največje ugodnosti velja tudi za jamstvo in pobiranje carin, izvoznih ko uvoznih, vskladščeneja blaga v javna in carinska skladišča, ko tudi za carinski postopek in ekspedicijo uvoženega, izvoženega in tranzitnega blaga, na postopek pregleda in analize proizvodov, na klasifikacijo in tolmačenje tarife, na začasni uvoz ali izvoz ter na reekspedicijo.

Čl. 3. — Klavzula o največji ugodnosti, ki je dogovorjena z neko tretjo državo se ne bo uporabljala:

1. za ugodnosti, ki se dovolijo zaradi olajšanja obmejnega prometa v pasu 15 km ob meji, 2. za specialne koristi, ki izvirajo iz že sklenjenih carinskih unij ali ki bi se v bodoče sklenile, 3. za posebne koristi, ki jih je Turčija odobrila ali ki bi jih mogla dovoliti za ozemlja, oddeljena od Otomanskega cesarstva v letu 1923.

Čl. 4. — Naravni ali tvorniški proizvodi ene pogodbenih strank, uvoženi na ozemlje druge, potem ko so tranzitirali ozemlje ene ali več držav, ne bodo pri uvozu podvrženi carinam, taksam ali drugim davčinam, ki bi bile večje, kakor pa če bi bilo blago direktno uvoženo. To določilo se upo-

rablja tudi za blago iz neposrednega tranzita ko tudi za blago, ki je bilo v tranzitu pozneje pretovorjeno, prepakirano in vskladščeno.

Čl. 5. — Pogodbeni stranki se obvezujeta, da si medsebojno dovolita postopek najbolj povlaščenega naroda glede plovbe, turističke in trgovskih potnikov.

Čl. 6. — Jugoslavija dobi dovoljenje, da svobodno uvažja brez najmanjše omejitve proizvode jugoslovanskega izvira, ki so označeni na listi A, katera se prilaga. Uvoz proizvodov jugoslovanskega izvira, ki so na seznamu B se omejuje na količine, ki so označene pri vsakem predmetu. Jugoslavija se bo mogla poleg tega posluževati običnega dekreta o kontingentiranju, ki je v Turčiji v veljavi.

Čl. 7. — Turčija pa bo mogla brez vsake omejitve izvažati v Jugoslavijo blago turškega izvira.

Čl. 8. — V primeru, da bi ena pogodbenih strank omajala ravnovesje medsebojne zamenjave blaga z novimi omejitvami ali z drugimi ukrepi, ki bi bili škodljivi izvozu iz druge države, ima oškodovana država pravico zahtevati takojšen začetek pogajanj. Če se ta pogajanja ne bi v enem mesecu, ko je bila zahteva formulirana, imela uspeha, more druga država odpovedati vsak hip pogodbo z odpovednim rokom enega meseca.

Čl. 9. — Ureditev vseh plačil iz blagovnega prometa, ki se plačujejo za čas veljavnosti te pogodbe ter tudi transfer kreditov vseh vrst, se opravlja v skladu z določili klirinškega sporazuma, ki je podpisan na današnji dan in ki je sestavni del te trgovinske pogodbe.

Čl. 10. — Ta pogodba stopi v veljavo dne 5. novembra za dobo 1 leta. Pogodba se podaljša za isto dobo, če ne bo odpovedana z odpovednim rokom 2 mesecev.

Lista A

Zamet, pliš, velurske tkanine in traki. Karton, asfaltiran in za pokrivanje streh. Sodi, sodčki, stekleni baloni, lonci in podobno, nabrušeni, gravirani in okrašeni. Zoge in abažuri za steklene svetiljke (kombinirano tudi z drugim materialom). Predmeti iz stekla za mizo, toaleto, salone in pisarne. Peči in njih deli. Verige. Predmeti za okras in nakit, fini predmeti, kakor prstani, zapestnice, peresniki, svinčniki, pisarniški material in podobno. Otroške igrače.

Lista B

Predmeti iz kože — 500 kg. Druge čisto volnene tkanine, nikjer označene — 3000 kg. Volnene tkanine, pretkane z bombažem — 3000 kg. volnene tkanine, okrašene — 2000 kg. Perilo in pletenine iz volne — 500 kg. Klobuki in čepice iz čiste klobučevine ali pomešano z drugimi tkaninami — 500 kg. Čipke, garniture in tkani predmeti — 500 kg. Milo za pranje, samo preparati v prahu in tekoči (samo za prvo leto trajanja pogodbe) — 2000 kg. Toaletno milo, dišeče ali ne — 500 kg. Rastlinske materije in njih ekstrakti, ki se uporabljajo za strojenje — 15 kg. pisalni pribor — 1500 kg, palice, okvirji, leseni zastori, z ali brez drugega materiala — 2 tisoč kilogramov, ovojni papir, ki ima več ko 30 gramov teže za kv. meter — 5.000 kilogramov, navaden tiskarski papir — 1000 kilogramov,

M. Remerand:

Kolonizacijsko delo Francije

IV.

V naših kolonijah se je v zadnjih letih gibanje zdravstvenega skrbstva čudovito razvilo. Na čelu tega gibanja je Društvo francoskega Rdečega križa. V Alžiru šteje n. pr. to društvo v treh okrožjih nič manj kot 184 ustanov. Razen dispanzerjev, otroških zavetišč, dojilnic, porodnišnic, šolskih kolonij itd. se je ustanovila še posebna socialna služba za »izsledovanje bolezni«, če se smem tako izraziti, in zdravljenja na domu, ki daje najboljše rezultate. Izmed tisočerihi primerov vam za primer navajam še občudovanja vredno ustanovo gospe Gontièreove v Kayesu v samem Sudanu, ki se imenuje »Afriška zibelka«. Le poslušajte, kako se izraža o njej sama gospa Gontièreova v razgovoru, ki ga je imela pred kratkim z gospodično Odette du Puigaudeau, katere poročilo vam tu prepisujem: »Našla sem gospo Gontièreovo, pravi gospodična du Puigaudeau, na terasi v senci kaledre. Malemu črnemu detetu, ki je kazalo velik apetit, je prav-

kar dajala piti iz steklenice s cuceljem, nadzirajoč istočasno druge paglavce, ki so z veliko vestnostjo praznili skledo močnika. Ravnodušno pa so stale ob strani in čakale — mamic. Ne da bi prekinila svoje delo, je prišla gospa Gontièreova razlagati in govoriti o otroški umrljivosti ter zanikrosti mater. V bogatih hišah, je dejala, sem videla, kako so pitili debeluške z maslom. Pred revnimi kočami pa sem opazila, kako so mali revčki skušali prevariti svojo lakoto s pestmi peska. Treba je najprej vzgojiti mater! In to pomeni čisto, na žalost, naučiti jih najprej ljubezni do svojih otrok. Spočetka sem razdeljevala mleko, proso in riž... ki so ga pa matere takoj spet prodale na trgu! Zato sem se odločila, da rajši sama hranim malčke. Skupaj z gospo Gontièreovo, pristavlja gospodična du Puigaudeau, so mlade žene uradnikov in trgovcev tehtale, izdajale kupone in pregledovale otroke. Na bolne je bil takoj opozorjen zdravnik. Na ta način bde v Afriki nad domačimi otročki materinska srca povsod, kjer so naseljene Francozinje.

V Kamerunu posluje med dvema milijonoma prebivalcev 16 bolnic z velikim uspehom. Zdravniki, dodeljeni tem ustanovam, gredo v

spremlstvu svojih črnih bolničarjev od kraja do kraja. Vsako bolezen zasledijo in takorekoč presenetijo kar na domu. Tej metodi se moramo zahvaliti, da je spalna bolezen, ki je do leta 1929 napadala še okoli 40.000 ljudi, beležila v zadnjih letih komaj 2—3000 novih primerov.

Toda če smo hoteli ustvariti življenje, ga nadaljevati, ohranjati in razvijati, smo morali nadalje združevati ljudi in jim ustvariti pogoje za medsebojno občevanje. V novih deželah se dvojno vprašanje prometnih zvez in urbanizma (vseljevanja v mesta) pojavlja v veliko večji meri in bolj neposredno kakor v starih deželah, kjer je bilo v dolgih stoletjih ustvarjeno to, kar mora biti uvedeno v nekaj desetletjih v kolonijah. Francija je zgrabila za problem takoj prvi dan in ga rešila z neizpodbitnim uspehom.

Vsiljuje se mi toliko primerov, da ne vem, za katerega naj bi zgrabil. Ali naj vam navedem Alžir, katerega površina se razteza v razdalji 1000 km od vzhoda proti zapadu in 1750 km od severa proti jugu, vstevši saharško ozemlje, in kjer je bilo v enem samem stoletju zgrajenih 34.400 kilometrov poti in cest za avtomobilski promet, kar predstavlja

skoroda dolžino zemeljskega oboda? K tem potem in cestam pa je treba dodati še nad 5000 km železnice, da ne govorim o paroplovnih zvezah Marseille-Alžir, Marseille-Oran, Marseille-Bône, Port Vendres-Alžir in Port Vendres-Oran, pa da ne govorim o letalskih zvezah, ki spajajo metropolo z alžirskimi lukami in preko Sahare tudi z veliko vodno žilo Nigerja.

Ali naj vam govorim o Madagaskarju? Pred francosko zasedbo je bila tam cesta popolnoma neznanca. Po skrivljenih stezah so korakali pešci, noseče živali in tatovane »filanzane«, vrsta nekakšnih nosilnic. — Prva skrb generala Duchesneja pa je bila takoj po izkrcanju zgraditev poti iz Majunge v Tananarivo, ki veže morje z višjimi predeli. Po 25 letih zasedbe je bilo na Madagaskarju že 5000 km cest. Leta 1931 jih je bilo 14.500 km in leta 1935 celo 20.700 km, na katerih je krožilo že 4000 avtomobilov. Danes veže prečna cesta Diégo-Suarez, luko na skrajni severni točki velikega otoka, s Fort Dauphinom, luko, ki jo je na skrajnem jugu izdolbel Joffre, mimo Majunge, Tananarive in Tuléara, cesta, ki meri 2404 kilometrov.

Zadržal bi se lahko še dalje pri

tem poglavju. Navedel bi vam lahko Indokino, kjer je skladen program naših velikih guvernerjev že vse od leta 1912 ustvaril znano »mandarinsko pot«, dolgo 2800 km, ki teče od kitajske meje do Siama in veže štiri indokitajske prestolnice: Hanoi, Hué, Saigon in Pnom-Penh. Ob tej cesti pa je speljana še železnica, ki se začneja pri Junan-Fuju na Kitajskem in se konča v Saigonu, kar predstavlja dolžino železnice iz Pariza do Moskve. Tako je sedaj na polotoku nad 30.000 km cest, od katerih jih je 16.000 km tlakovanih ali asfaltiranih, sposobnih za avtomobilski promet, na katerih kroži okoli 15.000 avtomobilov. Če pomislite, da so pred našim prihodom tudi v Indokini, prav tako kakor na Madagaskarju, poznali samo stezice, ki so spremljale velike nasipe ob rižnih poljih, si pač lahko ustvarite sliko o izvedenem napreduku po popolnem pomirjenju dežele, to se pravi v zadnjih tridesetih ali petintridesetih letih. Ne bi vam hotel po tej poti predočiti vsake izmed naših kolonij, mislim pa, da je prav, če z enim izmed naših mlajših geografov rečem, »da je cesta upravičen ponos francoske kolonizacije«.

Doma in po svetu

Romunski kralj Karol je dokončal svoje nad vse uspešno potovanje po Češkoslovaški ter se vrnil v Romunijo.

Predsednik Kemal Atatürk je govoril v turskem parlamentu o zunanje-politični situaciji ter naglasil, da je Turčija v posebno dobrih odnosih z Rusijo, Anglijo, Jugoslavijo in Afganistanom. Trenutno zanima Turčijo zlasti vprašanje Aleksandrete in Antiohije, ki sta pretežno turški. To je edino vprašanje, ki je med nami in Francijo, s katero smo bili vedno v najboljših odnosih. Koncem svojega govora je govoril Kemal o odnosih z Jugoslavijo ter o zadnjem obisku predsednika vlade dr. Stojadinovića ter naglasil, da so zveze med Turčijo in Jugoslavijo bistveni izraz balkanskega bratstva.

Min. predsednik dr. Stojadinović je iz Carigrada odpotoval v Bolgarijo. Na obmejni postaji Svilengrad ga je čakal poseben vlak, ki mu ga je poslala nasprotna bolgarska vlada. S predsednikom bolgarske vlade Kjuzeivanovom in našim sofijskim poslanikom Jurišcem se je odpeljal v Kričim pri Plovdivu, kjer je bil sprejet od kralja Borisa v daljši avdijenci in potem pridržan na kosilu.

Po svoji avdijenci je izjavil dr. Stojadinović, da je poročal kralju Borisu o svojem potovanju v Ankaru, ki je imelo ta namen, da utrdi mir na Balkanu. Isti miroljubni duh preveva tudi Bolgarsko. Odnosi med Jugoslavijo in Bolgarsko pa še nikdar niso bili tako prijateljski kot sedaj. Vrača se v domovino v pričakovanju, da si bodo balkanski narodi s složnim sodelovanjem zagotovili srečnejšo bodočnost.

Nj. Vis. knez namestnik je sprejel v avdijenci zastopnika židovske (cionistične) organizacije dr. Nahuma Goldmana.

Finančni minister Letica je na sestanku delegatov JRZ v Petrinji izjavil, da je vlada za sporazum s Hrvati in da dela na to, da se ta sporazum čim prej uresniči.

Minister dr. Spaho je imel v čajniškem okraju veliko zborovanje, na katerem je napovedal, da bo vlada v najkrajšem času izdala uredbo o minimalnih mezdah, da se bo dosledno borila proti brezposelnosti in da bo izdala nov volilni zakon s tajnim glasovanjem.

Bivši zemljoradniški poslanec Kokanović je na shodu združene opozicije izjavil, da se je srbijanski del združene opozicije popolnoma dogovoril glede vseh vprašanj. V nedeljo, dne 6. decembra bodo v Sloveniji občinske volitve v 30 občinah.

V zvezi z uredbo o likvidaciji kmetskih dolgov so izšli sedaj trije pravilniki: in sicer pravilnik o zamenjavi dolžniških dokumentov za nove obligacije, pravilnik za določevanje razlike, ki se krije z drž. obveznicami in končno pravilnik o porabi in vodstvu posebnega fonda za ureditev kmetskih dolgov pri Priv. agr. banki.

»Umetnost se imenuje nova in bogato ilustrirana revija, ki jo je začelo izdajati v Ljubljani Društvo slovenskih likovnih umetnikov. Urednik revije je Ivan Zorman, upravitelj Narodne galerije in eden najboljših poznavalcev naše upodabljajoče umetnosti. »Umetnost« izhaja štirikrat na leto in velja za vse leto samo 40 din, na umetniškem papirju pa din 60.— Na-

ročajte se na to našo edino revijo upodabljajoče umetnosti!

Glavno železniško ravnateljstvo je zopet odpravilo skrajšanje nakladalnih in razkladalnih rokov na vseh postajah državnih železnic.

Državna konferenca vseh obrtniških zbornic se je začela v sredo v Dubrovniku. Na konferenci se bo zlasti razpravljalo o davčnih vprašanjih in o šušmarstvu.

Brat nadškofa-koadjutorja Mato Stepinac je bil napaden od trojice neznanih ljudi in težko ranjen. Leži v bolnišnici.

»Italija je že izstopila iz Zveze narodov«, piše »Giornale d'Italia«, ker da je Zveza narodov pokazala popolno nepojmovanje svoje naloge. Italija se tudi ne bo več vrnila v Zvezo narodov.

Madridska vlada se je znova rekonstruirala in se imenuje sedaj obrambni svet republike. Z novo vlado so odpravljena nesoglasja med različnimi skupinami madridske vlade, kar je nedvomno posledica silne nevarnosti, ki grozi Madridu.

Državni preobrat v Iraku so baje pomagali organizirati Nemci, ki še nikakor niso pokopali svojih sanj o zvezi Berlin-Bagdad. Nemški vpliv je v zadnjem času v Bagdadu silno narastel.

Angleška vlada proučuje načrt o uvedbi splošne vojaške dolžnosti. Na Göringove besede o ukradenih kolonijah in ukradenem denarju odgovarjajo vodilni angleški listi z zelo krepkimi razlogi. »Times« pravi, da je Nemčija prejela v Angliji in Ameriki mnogo več posojil, kakor pa je plačala reparacij. »News Chronicle« pa pravi, da je pred vojno živel v Parizu mnogo več Nemcev kakor pa v vseh nemških kolonijah skupno. Trditve Göringa so zavestno zavajanje javnosti in zelo slab uvod za novega nemškega veleposlanika v Londonu v Ribbentropa.

Izzivanja narodnih socialistov v

Gdanskem postajajo vedno bolj nevarna. Te dni so vdrl v stanovanja nekih Poljakov, jih strahovito pretepli, nato pa je za nameček še policija aretirala Poljake, napadalce pa izpustila. Visoki komisar Papee je zaradi tega ostro protestiral pri gdanskem senatu in zahteval eksemplarno kazen napadalcev.

Britanska vlada je po italijanskih vesteh predlagala v Parizu in Washingtonu, da se poslaništva vseh treh držav v Adis Abebi izpremene v konzulate, kar bi pomenilo priznanje italijanske aneksije Etiopije.

Ruskega pisatelja Ivana Bunjina, ki je prejel Nobelovo nagrado za literaturo, so Nemci zaprli v Landau, ker da je zakrivil boljševistično propagando. Zasliševali so ga tako brezobzirno, da je pisatelj po zaslišanju zbolel. Švedski listi ostro protestirajo proti takšnemu ravnanju z umetnikom svetovnega slovesa.

Do krvavega pretepa je prišlo med karlisti in španskimi fašisti v San Sebastianu zaradi nekega plakata princa Ksaverja Burbonskega, ki je karlistični pretendent na španski prestol.

Združene države Sev. Amerike nameravajo zgraditi parnik, ki bo imel 100 tisoč ton, da bo Amerika imela največjo ladjo na svetu. Nova ladja bi razvila hitrost 34 vozlov in bi bila najhitrejša ladja na svetu. Na novem parniku bi bilo prostora za 10.000 potnikov. Po drugih vesteh pa bi zgradila Amerika kar dva takšna orjaška parnika.

Nemško potniško letalo je v okoličinah Turinškega gozda zadelo v skalnato steno. Letalo se je popolnoma razbilo, deset oseb je bilo ubitih.

Del še nedograjene velike palače za izložbe se je podrl v Londonu ter pokopal pod seboj 60 delavcev. Skoraj vsi so podlegli poškodbam.

Povpraševanje po našem blagu v tujini

Les in lesni izdelki:

- 1200 — Messina: ponuja se zastopnik za les,
- 1201 — Hamburg: zastopniška tvrdka se zanima za šolske in pisarniške potrebščine iz lesa,
- 1202 — Kandija (Kreta): neka tvrdka išče zastopstvo za izvoznike gradbenega lesa.

Deželni pridelki:

- 1203 — Carigrad: lipovo cvetje in dekstrin,
- 1204 — Hosterwitz-Pillnitz (okr. Dresden): čebula,
- 1205 — Breslau: trda pšenica, ječmen, rž, bob,
- 1206 — Pariz: ponuja se zastopnik za agrarne proizvode (fižol, konoplja),
- 1207 — Hamburg: oljnatogače,
- 1208 — Basel: konzerve iz povrtnine,
- 1209 — Bern: ličnata pletenina za proizvodnjo košar za trg.

Proizvodi sadjarstva:

- 1210 — Budapešta: maraskino, žganje od marelic, sok od jagod in marelic za izvoz v Anglijo in Nemčijo,
- 1211 — Hosterwitz-Pillnitz: sveža jabolka, suhe češplje, suhe hruške, lesniki brez luščin,
- 1212 — Pariz: zastopnik za suhe češplje, orehe, kostanje in drugo sadje,
- 1213 — Basel: sadne konzerve.

Proizvodi živinoreje, perutninarstva in ribarstva:

- 1214 — Frankfurt na Meni: ovčje in kozje kože (posebno zanimanje za kože iz okolice Niša in Leskovca),
- 1215 — Tel-Aviv: suh živalski gnoj, zlasti od ovce in koz, cif Trst, Pirej in Haifa,
- 1216 — Berlin: odpadki od kromirane kože,
- 1217 — Kandija (Kreta): zastopnik za surovo maslo,
- 1218 — Bruselj: konservirana in sveža gosja jetra,
- 1219 — Hosterwitz-Pillnitz: zaklani prešči,
- 1220 — Pariz: zastopniška tvrdka se zanima za perutnino, salamo, mesne konzerve, polže, kože, ovčjo volno, svinjske ščetine,
- 1221 — Passau: gosja peresa za ustnike za smotke,
- 1222 — New York City: zastopnik za sardine in ribje konzerve.

Industrijski izdelki:

- 1223 — Rotterdam: okrogli betonski podporni hlodi, dolgi 12 m,
- 1224 — Pariz: zastopniška tvrdka se zanima za emailirano posodo ko tudi za druge industrijske izdelke, ki bi se mogli plasirati na tamošnjem trgu,
- 1225 — Dunaj: cenene steklene čaše za čaj,
- 1226 — Sofija: neki zastopnik želi zastopati naše kemične tvornice raznih kislin (žveplene, mlečne, mravljinčne, oksalne itd.),
- Opomba št. 1. — Regensburg: tvornica kemičnih proizvodov, ki želi pri s plasirati svoje proizvode, išče pripravne zastopnike,
- Opomba št. 2. — Carigrad: tvrdka, ki zastopa tvornice akumulatorjev, izolatorjev in separatorjev, želi stopiti v stik z našimi uvozniki teh predmetov,
- Opomba št. 3. — Egiptiska vlada je razpisala licitacijo nabavo 27.000 vreč za pakiranje črne čebule za potrebe egiptiskega kmetijskega ministrstva. Ponudbe se sprejemajo do 4. januarja. Pogoji licitacije pri Zavodu za pospeševanje zunanje trgovine v Beogradu.

Izvozniki, ki se zanimajo za eno od navedenih ponudb ali povpraševanj, naj se obrnejo na Zavod za pospeševanje zunanje trgovine Beograd, Ratnički dom, ter naj pri tem navedejo: 1. številko, pod katero je blago navedeno, 2. točno označbo vrste blaga, 3. način embalaže z ozirom na tržne uzance, 4. količino razpoložljivega blaga, 5. ceno, franko naša meja ali cif pristanišče države, kamor naj pride blago, 6. plačilne pogoje in 7. rok dobave. Za boniteto tujih tvrdk Zavod ne jamči.

Tržna poročila

Ljubljanski trg

Na sadnem trgu je še vedno mnogo grozdja, ki je večinoma iz južnih krajev in čegar cena narasča. Za najboljšo grozdje se zahteva tudi že 10 din za kg. Druga sadija je manj na trgu ko prejšnje leto. Jabolka se prodajajo po 3—4 din srednje kakovosti.

Na izrečno željo mnogih inserentov smo morali kranjsko številko „Trgovskega lista“

za nekaj dni odložiti.

Vsem, ki iščejo poslovne zveze z Gorenjsko, je dana s tem možnost, da opozore v naši kranjski številki na svoje blago.

Tako po vsebini kakor po nakladi bo kranjska številka »Trgovskega lista« izredna prilika za uspešno inseriranje.

Položaj na svetovnem žitnem trgu

V vsem preteklem tednu je tendenca na vseh svetovnih žitnih tržiščih nekoliko oslabela. Cene žitu so padle za 50 centov v primeri s prejšnjimi najbolj ugodnimi cenami. Dne 29. t. m. so bile v Rotterdamu naslednje cene (za 100 kg): za november 7,45, za marec 7,32, za maj 7,35. To popuščanje cen je posledica nekoliko bolj ugodnih vesti o stanju žetve v Avstraliji in Argentini. Opaža se velika občutljivost trga za vsako spremembo. Zaloge v Rotterdamu znašajo 21.500 ton, dočim so lani v istem času znašale 21.935 ton.

Iz Pariza poročajo, da bo po vesteh, ki so jih dobili, znašala letošnja žetev pšenice v Avstraliji 139,9 milijonov bušljev, dočim je znašala lani okoli 150 milijonov bušljev. Pet let že ni imela Avstralija tako slabe žetve. Udarec je tem težji, ker je bila površina s pšenico zasejana zemlje za 9 odstotkov povečana. Če bi v prihodnjih dneh padel dež, bi se mogel položaj še nekoliko popraviti.

Za koruzo je v Rotterdamu tendenca mnogo slabša kakor je bila prejšnji teden. Cene so se sicer še obdržale, toda povpraševanje je zelo padlo. Cene so bile naslednje (za 2000 kg): za november 90,75, za januar 92,25, za marec 84,25 in za maj 94,25. Tendence je oslabela zaradi velikih pošilk koruze iz Argentine v Združene države Sev. Amerike. Sodi pa se, da Argentina vendar ne bo mogla kriti vsega deficita koruze v USA.

Radio Ljubljana

Petek, dne 6. nov.: 11.00: Šolska ura — 12.00: Odmevi iz naših krajev (plošče) — 12.45: Vreme, poročila — 13.00: Čas, obvestila — 13.15: Operetna glasba (radijski orkester) — 14.00: Vreme, borza — 18.00: Ali današnja družina še vzgaja otroke (gdč. Srečka Labernik) — 18.20: Pesmi (poje Lucienne Booyer, plošče) — 18.40: Francoščina (dr. Leben) — 19.00: Čas, vreme, poročila — 19.30: Nac. ura — 19.50: Zanimivosti — 20.00: Rezervirano za prenos — 22.00: Čas, vreme, poročila — 22.30: Angleške plošče.

Sobota, dne 7. nov.: 12.00: Plošče — 12.45: Vreme, poročila — 13.00: Čas, obvestila — 13.15: Plošče, ples — 14.00: Vreme — 18.00: Zadelopust (igra radijski orkester) — 18.40: Pomen rudarstva za naše nar. gospodarstvo (ing. Viktor Gostiša) — 19.00: Čas, vreme, poročila — 19.30: Nac. ura — 19.50: Pregled sporeda — 20.00: O zunanji politiki (dr. Alojzij Kuhar) — 20.20: Koroške narodne pesmi (oktet iz Roža) — 21.10: Godbe na pihala (plošče) — 21.30: Domači zvoki (radijski orkester) — 22.00: Čas, vreme, poročila — 22.15: Radijski orkester.

VELETRGOVINA

A. ŠARABON

V LJUBLJANI

priporočila specerjsko blago, več vrst žganja, moko ter deželne pridelke, kakor tudi raznovrstno rudniško vodo

Lastna pražarna za kavo in mlino za dišave z električnim obratom

Telefon štev. 2666
Ceniki na raspolago!

TOVARNA PLETENIN
NOGAVIC
TRIKOTAŽE

„I K A“ DRUŽBA
Z O. Z.
V KRANJU

nudi po izredno

nizkih cenah:

Zimsko triko perilo - letno triko perilo - svilen žensko perilo - razne nogavice, dalje vsakovrstne volnene in bombažne pletenine za dame, moške in deco kakor: jopice, pletene rokavice i. t. d.